

نگاه تحلیلی به یک موضوع ویژه:

قیمت گذاری خوراک پتروشیمی: نه به آن شوری شور؛ نه به این بی نمکی!

احسان نجابت
همواره یکی از موضوعات کلیدی در مورد صنعت پتروشیمی بحث قیمت خوراک بوده است. گروهی از فعالان این صنعت پیوسته به دنبال بهره گیری از خوراک با قیمت کم بوده اند و برای این موضوع دلایلی همچون: حمایت از توسعه این صنعت؛ اشتغال زایی و افزایش صادرات غیر نفتی بیان می کنند. از سوی دیگر کارشناسان و فعالان صنایع نفت و پالایشگاهی همواره به دنبال افزایش قیمت محصولات خود تا حد قیمتهای بین المللی بوده اند و معتقدند که تفاوت میان قیمت قابل فروش در بازارهای بین المللی با قیمت عرضه شده در بازار داخلی صرفاً یک رانت غیر قابل توجه است که تنها موجب کوچ ارزاق از صنایع نفتی به سوی صادرات غیر نفتی می شود و این ارقام را متورم می سازد. به هر طریق فارغ از جدل های بخشی، ضرورت دارد که با معیارهای فزاینده و از سه دیدگاه مختلفه سه راس یک مثلث را تشکیل می دهند؛ این موضوع بررسی شود:

- ۱- منافع ملی و کلان
- ۲- مصالح صنعت پتروشیمی
- ۳- مصالح صنعت نفت و گاز

منافع ملی:

بقیاً منافع ملی در حداکثر بهره برداری از منابع عمومی و انقال است. باید پذیریم که این منابع نه صرفاً ثروت نسل حاضر بلکه دارایی است که می باید برای رشد و بالندگی تمدن بشری سرمایه گذاری شود. منظور از سرمایه گذاری، حفظ قدرت خرید و ارزش دارایی در طول زمان است. بنابراین حتی در صورت استخراج و بهره برداری از این منابع، سرمایه گذاری در صنایع مولد یا اصولاً هرگونه سرمایه گذاری که بیشترین ارزش آفرینی را به همراه داشته باشد ضروری است. باید پذیرفت که مصالح صنعت پتروشیمی و مصالح صنعت نفت و گاز بی تردید در طول منافع ملی تعریف می شوند و توسعه پایدار آنها بی تردید منافع ملی را به همراه خواهد داشت.

منافع صنعت پتروشیمی:

متأسفانه هر زمان که حمایت از صنعتی در دستور کار قرار گرفته، اولین راهکار پرداخت بدون برنامه و غیر هدفمندانه بوده است. این دیدگاه عمدتاً ناشی از عدم درک فضای رقابتی کسب و کار و عدم اعتقاد به سازوکار بازار آزاد در تعیین قیمت و توزیع منابع در میان سیاستگذاران بوده است. قیمت کم خوراک بزرگ ترین پیرانه پرداختی به صنعت پتروشیمی است. ایجاد فضای غیر شفاف رانتی با سودآوری های غیر واقعی، افزایش غیر واقعی نرخ سود مورد انتظار و هدایت سرمایه های عظیم به سوی پروژه های غیر سودآور که صرفاً بدلیل قیمت کم خوراک که به نظر سودآور می رسند نتایج این سیاست گذاری بوده و خواهد بود. کارخانه های پتروشیمی نظیر: تندگویان، خوزستان، امیرکبیر، بیستون و ... در مقایسه با عمده کارخانه های پتروشیمی سولوهو یا امثال فلانوران به هیچ عنوان اقتصادی نیستند. آیا عاملی غیر از خوراک گازی بسیار ارزان قیمت موجب این تفاوت است؟ چرا عمده کارخانه های که از خوراک مایع استفاده می کنند عمدتاً غیر اقتصادی می باشند؟ در حالی است که حتی خوراک مایع (C2) نیز با تخفیف در حدود ۲۳۰٪ نسبت به قیمت FOB خلیج فارس در اختیار این کارخانجات قرار می گرفته است! باید پذیریم که کارخانه های مشابه در اقصی نقاط دنیا با خوراک مشابه و قیمت های بین المللی در حال کار و سودآوری می باشند؛ پس علت غیر اقتصادی بودن این کارخانه ها در ایران حتی با ۲۳۰٪ تخفیف چیست؟ باید پذیرفت که برخی از علل اصلی عبارتند از:

- ۱- انتخاب نادرست برخی پروژه ها که محصولاتی با تقاضای اندک و قیمتی نازل تر از برآوردهای اولیه را باعث شده است.
- ۲- ضعف جلدی در مدیریت شماری از پروژه ها که منجر به افزایش بهای تمام شده کارخانه و افزایش زمان ساخت شده است.

۳- نبود کارآمد کافی که نتیجه آن به ظرفیت نرسیدن کامل برخی کارخانه ها بوده است.
۴- مدیریت عملیات کارآمد که منجر به افزایش هزینه های تولید، نگهداری تعدادی از کارخانه ها شده است. بنابراین ارائه خوراک با قیمت نازل صرفاً موجب دامن زدن به عدم کارایی و اثربخشی سرمایه گذاری در این صنعت خواهد شد. اما باید پذیرفت که به دلیل ذخایر عظیم گازی کشور که ایران را دومین دارنده این ذخایر در جهان می سازد، صنعت پتروشیمی یک مزیت نسبی غیر قابل انکار و حیاتی ایران است. لذا سیاست گذاران وظیفه دارند با اتخاذ سیاست های مدرنانه و اصولی زمینه توسعه این صنعت را فراهم آورند. البته بسته حمایتی جامع و عالمانه مشتمل بر معافیت های مالیاتی بلند مدت، معافیت های گمرکی، وام های بلند مدت کم بهره و ... می تواند در دراز مدت ضایعات شکل گیری و توسعه یک صنعت کلیدی، به روز، سودآور و رقابتی در عرصه بین المللی باشد. در مورد خوراک نیز ضرورت دارد که قیمت و کیفیت خوراک تضمین شود و همچنین یک مدل قیمتگذاری معقول ارائه شود که از لحاظ روند کلی با قیمت های جهانی همساز باشد. داشته باشد و تحقیقی موثر به صورت نزولی در طول دوران بهره برداری را به همراه داشته باشد. بی تردید، منظور از قیمت های جهانی قیمت گاز در کشورهای واردکننده ذخایر گازی و بازار رقابتی سالم و آزاد و اقتصاد پویا و قدرتمند است. مقایسه کشور با بازارهای غیر رقابتی از یکسو و بازار کشورهای که دستنهایی کم ذخایر گازی ندارند (همچون چین یا اروپا) از سوی دیگر قیاسی نادرست و مبتنی کاملاً اشتباه است. بقیاً چنین کشورهایی مزیت نسبی خود را در این صنعت تعریف نکرده اند و به هیچ وجه قیاس نامایی نیستند.

مصالح صنعت نفت و گاز:

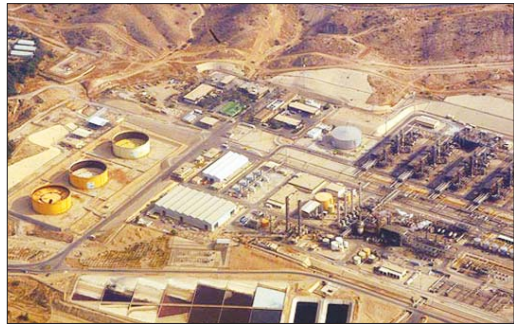
بدون شک صنایع نفت و گاز به عنوان تأمین کننده خوراک صنعت پتروشیمی خود از اهمیت بسیار بالایی در اقتصاد و صنعت کشور برخوردارند. بنابراین هر گونه سیاست گذاری که منجر به تضعیف اندازه این صنعت شود در کل به نفع کشور نخواهد بود. تجربه قیمت های کنترل شده و غیر رقابتی برقی در اثر قانون تثبیت قیمت ها امروز به عنوان عملی ترین و بارزترین نتیجه سیاست گذاری های نادرست صنعتی در پیش روی همگان است. قیمت گذاری بسیار کم برقی موجب شد که نیرنگ ها با بازده سرمایه گذاری کمی داشته باشند و همین امر موجب تضعیف بنیه مالی وزارت نیرو و همچنین عدم رغبت سرمایه گذاران به توسعه این صنعت گردید. بقیاً همین امر می تواند نتایج مشابهی در صنایع استراتژیک نفت و گاز نیز به همراه داشته باشد. اما باید پذیرفت که این صنعت تا حدود زیادی می تواند هزینه های خود را در فروش ترکیبات سنگین تر نفت و گاز منجمه C2 و انواع مشتقات نفتی جبران نمایند و سودآوری مناسبی حاصل کنند. بنابراین می توان در قیمت گذاری متان و اتان و پروپان که بودان که عمده خوراک محصولات پتروشیمی را شامل می شوند تا حدودی تخفیف قائل شد که این امر می بایست با توجه به شرایط و چارچوب گفته شده در بخش پیشین باشد.

خوراک محصولات پتروشیمی میراث گرانبهایی است که مسئولیت حفظ ارزش آن از طریق سرمایه گذاری های مولد کارا و اثربخش وظیفه تمامی نسل ها است. تعیین قیمت نازل برای خوراک به اندازه این تعیین قیمت خود برای گران مویجات تضعیف بلند مدت صنعت پتروشیمی را فراهم خواهد آورد. بنابراین قیمتی همساز با قیمت های جهانی و منطقه ای قابل مقایسه با ایران، همراه با تحقیقی معقول بهترین مدل قیمت گذاری خواهد بود. از سوی دیگر تعیین سیاست های تشویقی همچون انواع معافیت ها و اعتبارات کم بهره می تواند توسعه صنعت را تشویق کند. بلاشک صنایع پالایش پتروشیمی نیز می باید از منافع واقعی تولیدات خود بهره مند شوند. اما تخفیفات مناسب در هیدروکربن های سبکی می تواند بدون کاهش جدی بازده سرمایه گذاری در این بخش ها اعمال شود. در خاتمه باید گفت حمایت می باید هدفمند و یا برنامه تشویقی می باید معقول و فضای کسب و کار می باید رقابتی و منطبق بر منطق بازار آزاد باشد.

پرویزاترین نشریه تخصصی صنعت نفت ایران

با تولید روزانه بیش از ۳ هزار تن محصول؛

رکورد تولید اتیلن در پتروشیمی جم شکسته شد

دانش نفت: با آماده سازی واحد الفین و نصب Office برای دریافت خوراک مجتمع پتروشیمی جم موفق شد با تولید ۱۶۰ تن اتیلن در ساعت (روزانه ۳ هزار و ۸۲۰ تن) رکورد تولید این محصول را به خود اختصاص داد.
پتروشیمی اتیلن جم صاحب عنوان بزرگ ترین تولیدکننده اتیلن در جهان، تولیدکننده متنوع ترین پلی الفین ها و کاتالیزور زنجیره تولید محصولات است. استفاده از فناوری های روزآمد و انتخاب ظرفیت ها در مقیاس جهانی نیز، از مواردی است که در طراحی و ساخت دیگر واحدهای تولیدی مجتمع مدنظر قرار گرفته است. بر اساس بازگویی بهایی مدیر عامل، مصوب، برآورد کل سرمایه گذاری اجرای طرح شامل ۵۵۵،۱ میلیون دلار بودجه ارزی و ۱۷۸۵

میلیارد ریال بودجه ریال است؛ افزون بر این در همسویی با اهداف و سیاست های خصوصی سازی در کشور ۲۵۸ از سهام این شرکت به شرکت سرمایه گذاری تامین اجتماعی، ۲۲۷۵ درصد به شرکت سرمایه گذاری صندوق بازنشتگی کشوری، ۳۳ درصد به صندوق بازنشتگی کشوری، ۱۵ درصد به شرکت کارگزاری سهام عدالت، ۹۲ درصد به سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح، ۲۷۵ درصد به شرکت ملی صنایع پتروشیمی واگذار شده است. همچنین از ۳۳۰ هزار تن اتیلن و ۳۰۶ هزار تن پروپان در سال وارد و اجرای این پروژه در چنین مقیاسی، یکی از دستاوردهای مهم در صنعت پتروشیمی کشور به شمار می آید.

مجلس از شرکت ملی صنایع پتروشیمی تحقیق و تفحص می کند

دانش نفت: نمایندگان مجلس مصوب کردند که از عملکرد شرکت ملی صنایع پتروشیمی ایران تحقیق و تفحص انجام شود.
نمایندگان مجلس در جلسه ششمین جلسه علنی هفته گذشته با تقاضای تحقیق و تفحص از عملکرد شرکت ملی صنایع پتروشیمی ایران موافقت کردند که در این اساس از عملکرد این شرکت توسط نمایندگان مجلس شورای اسلامی تحقیق و تفحص خواهد شد. گزارش کمیسیون صنایع و معادن مجلس شورای اسلامی که به امضای سیدحسین هاشمی رئیس این کمیسیون رسیده است، در خصوص انجام تحقیق و تفحص از عملکرد شرکت ملی صنایع پتروشیمی ایران، به شرح ذیل است: در اجرای ماده ۱۹۸ آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی و در پاسخ به نامه شماره ۵۴۰۱۷/۱۲ مورخ ۱۵ آبان ماه ۸۹ هیئت رئیسه محترم مبنی بر بررسی تقاضای جمعی از نمایندگان محترم مجلس در خصوص انجام تحقیق و تفحص از عملکرد شرکت ملی صنایع پتروشیمی ایران، کمیسیون صنایع پتروشیمی ایران، کمیسیون ابتدایی نامه شماره ۶۵۵۰۲/۲۸ مورخ ۴ ماه ۸۹ به وزیر نفت تقاضای ارسال اطلاعات در موارد تحقیق و تفحص را کرد و معاون محترم امور حقوقی و مجلس وزارت نفت

هدایت: ادغام پتروشیمی در وزارت صنعت، معدن و تجارت مراحل خود را طی می کند

دانش نفت: به گفته ی رییس سازمان گسترش و توسعه صنایع ایران، ادغام شرکت ملی صنایع پتروشیمی و وزارت صنعت، معدن و تجارت مراحل خود را طی می کند.
مجید هدایت، با بیان این که برای این ادغام کار کارشناسی قبلی صورت گرفته است، گفت: ادغام این دو بخش مراحل خود را طی می کند. وی افزود: در همین زمینه ۱۱ تیرماه جلسه ای با حضور رییس جمهور، سرپرست وزارت نفت و سرپرست وزارت صنایع تشکیل شد. در همین رابطه اواسط تیرماه اعضای کارگروه ادغام وزارت بازرگانی و صنایع و معادن مرتفع داده بود که در لایحه وظایف و اختیارات وزارتخانه صنعت، معدن و تجارت بحث پیوستن شرکت ملی صنایع پتروشیمی به این وزارتخانه جدید با موافقت شخص رئیس جمهوری صورت گرفته است. به گفته دوادنگ، این لایحه فرارسات شش ماه دیگر به مجلس ارائه شود. ضمن آنکه این احتمال هم وجود دارد که تا پیش از آن با تصویب شورای عالی اداری این شرکت به وزارتخانه پیوسته، به گفته معاون وزیر بازرگانی، اغلب نمایندگان مجلس نیز از پیوستن شرکت ملی صنایع پتروشیمی به این وزارتخانه جدید حمایت کرده اند و به زودی نیز این امر محقق خواهد شد. دوادنگ تصریح کرده بود که فعالیت در حوزه پایین و متوسط به مربوط به بخش صنعت کشور می شود و باید سیاست گذاری ها در این بخش به صورت یکپارچه صورت گیرد.

بحرانی:

یک شرکت خصوصی تولید پتروشیمی کشور را ۱۰ سال به تاخیر انداخت
رئیس کل دادگستری استان بوشر گفت: یک شرکت خصوصی که حدود ۱۰۰ هکتار از اراضی ملی پارس جنوبی را در اختیار گرفته بود، تولید حدود ۵۰ درصد پتروشیمی کشور را ۱۰ سال به تاخیر انداخت.

به گزارش خبرنگار مهر، حیدر بحرانی با بیان اینکه ادعای مالکیت این زمینها از سوی این شرکت خصوصی باعث شده تا حدود ۱۷ پروژه این منطقه ۱۰۰سال معطل بماند. اظهارداشت: اراضی تصرف شده منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس جنوبی توسط این شرکتی خصوصی که باعث معطلی پروژه های این منطقه شده بود، با حکم دستگاه قضایی به دولت بازگردانده شد. وی افزود: بر اساس یک اقدام غیرقانونی اما با تظاهر قانونی و کم توجهی برخی ادارات دولتی، ۱۰۰ هکتار زمین در پارس جنوبی که برای اجرای پروژه برای سه سال در اختیار شرکتی خصوصی قرار گرفت، هفت ماه بعد به صورت کامل به این شرکت واگذار شد. بحرانی اضافه کرد: این اراضی بر اساس صنوه دولت در سال ۷۷ در اختیار شرکت منطقه ویژه پارس جنوبی قرار گرفته بود که در آن اجرای ۱۷ پروژه پتروشیمی جانمایی شده بود اما توسط یکی از ادارات دولتی با رعایت تظاهر قانونی در اختیار یک شرکت خصوصی قرار گرفت و عملاً ۱۰ سال پروژه های پتروشیمی منطقه که می توانست ۵۰ درصد تولیدات پتروشیمی کشور را افزایش دهد، با تاخیر مواجه ساخت. رئیس کل دادگستری استان گفت: در صورت اجرای این پروژه ها در زمان مقرر، ۵۰ درصد از تولیدات پتروشیمی کشور افزایش می یافت و این اراضی قابلیت سرمایه گذاری تا ۶۰ میلیارد دلار را نیز داشت. بحرانی افزود: اخیراً بر اساس اظهار صریح و قاطعانه محاکم تجدید نظر استان بوشر حکم بر بی حقی شرکت خصوصی در ارتباط با ۱۰۰ هکتار اراضی داده شده و ما نیز به سرعت درصدد رفع تصرف این اراضی هستیم. وی تصریح کرد: پس از رفع تصرف، این اراضی در اختیار منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس جنوبی قرار می گیرد. بحرانی اضافه کرد: این حکم هشدار دهنده برای کسانی که در دستگاه های اجرایی حضور دارند و متولیان واگذاری اراضی هستند و هم به اشخاص حقیقی و حقوقی که از شیوه های غیرقانونی و متسک به حیلند نسبت به تصرف اراضی ملی اقداماتی انجام داده اند. رئیس کل دادگستری استان بوشر خاطرنشان کرد: پس از مشخص شده افراد مجرم در این پرونده، به شدت با خاطیان برخورد می شود. بحرانی در خصوص ریزایی در ارتباط با جمع آوری تجهیزات ماهواره در استان بوشر گفت: هرچند طرح جمع آوری تجهیزات ماهواره ای در بوشر یک برنامه کشوری است اما ساز و کار خودش را دارد از این رو نیروی انتظامی را محدود کردیم. بحرانی افزود: جمع آوری تجهیزات ماهواره ای در راستای طرح ارتقای امنیت اجتماعی و یک برنامه کشوری بود که نیروی انتظامی نیز مجری آن است از این رو ما باید حمایتهای لازم را از ضابط قضایی خودمان داشته باشیم. رئیس کل دادگستری استان بوشر اضافه کرد: این حال اجرای طرح جمع آوری تجهیزات ماهواره ای ساز و کار خودش را طلب می کند و ما نیز نیروی انتظامی را محدود کردیم تا فقط دیشبایی که آشکار و در منظر و دید عموم هستند را جمع آوری کند.

اخبار پتروشیمی

آرامکو و داو یک کارخانه صنایع پتروشیمی ۲۰ میلیارد دلاری می سازند

شرکت صنایع پتروشیمی داو و شرکت نفت آرامکو عربستان اعلام کردند که در راستای تلاشهای عربستان برای ایجاد تنوع در اقتصاد خود، این دو شرکت یک کارخانه پتروشیمی ۲۰ میلیارد دلاری در بندر جبل عربستان خواهند ساخت.
به گزارش شبکه خبری بلومبرگ، این دو شرکت طی بیانه ای اعلام کردند که این سرمایه گذاری مشترک موسوم به شرکت صنایع شیمیایی صادرات ظرفیت تولید بیش از سه میلیون تن مواد شیمیایی را در طول یک سال دارد. جان فاکینگس اقتصاد دان ارشد در بانک عربستان و فرانسه در ریاض به بلومبرگ گفت: شرکت داو در حال آوردن تخصص و دانش آسانی که برای کمک به توسعه صنایع خوشه ای ضروری است. عربستان سعودی به دنبال سرمایه گذاران خارجی برای ساخت صنایع تولیدی خوشه ای در اطراف پالایشگاهها و کارخانه های صنایع شیمیایی است که باعث اشتغال زایی برای جمعیت خود که سالی دو درصد رشد می کند، است.

به کوشش متصان داخ:

دو کانالیست بومی شده در واحدهای پتروشیمی آرمایش شد
به همت بهوشگران شرکت پژوهش و فناوری پتروشیمی، یک نوع کانالیست به جای کانالیست های تحریم شده واحد اسفرین پتروشیمی جم و یک نوع کانالیست در راکتور اسید استیک پتروشیمی فن آوران با موفقیت شد.
با همکاری مشترک گروه پژوهش های پلیمری شرکت پژوهش و فناوری پتروشیمی و پتروشیمی جم در بازه زمانی ۲۵ روزه و در واحد ۳۰۰ هزار تنی پلی اتیلن این مجتمع کانالیست تحریم شده واحد اسفرین با موفقیت تست و جایگزین نمونه خارجی شد. پس از تست این کانالیست بیش از ۶۰۰ تن محصول با مشخصات استاندارد گردید تریزین تولید شد است که این موضوع، تولیدیست تولید تریزین پس از تحریم کانالیست مورد نیاز است؛ افزون بر این با جایگزینی این کانالیست، امکان تولید همه گردیدها را برای اتیلن در پتروشیمی جم فراهم شده است. همچنین تیر ماه امسال ۱۸ کیلوگرم کانالیست ساخت شرکت پژوهش و فناوری پتروشیمی تحویل شرکت پتروشیمی فن آوران و در راکتور اسید استیک این مجتمع تریزین شد.